

100-lecie wybuchu I WOJNY ŚWIATOWEJ

Aktualności

2014-09-30

Wrzesień 1914 roku

Niemcy wkraczają do pn.-zach. Francji i szybko zbliżają się do Paryża. Wobec faktu, że sytuacja staje się coraz bardziej niebezpieczna, rząd i prezydent przenoszą się do Bordeaux.

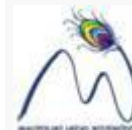
Tymczasem Niemcy zmieniają plany: główne natarcie ma zostać skierowane nie bezpośrednio na Paryż, ale na południowy wschód od stolicy. Jak się niebawem okaże, nie było to właściwe posunięcie. Dzieje się bowiem rzecz zaskakująca. Oto bitwa pod Marną, stoczona w dniach **5-9 września 1914 roku**, uniemożliwia realizację niemieckich planów. Zwycięstwo wojsk francusko-brytyjskich może nie jest oczywiste – zaczyna się wszak wyczerpująca dla obu stron wojna pozycyjna – jednakże niemiecki marsz na zachód zostaje skutecznie zatrzymany.

Bitwa nad Marną przechodzi do historii jako siedemnasta spośród największych bitew świata. Dla Francuzów pozostanie „cudem nad Marną”, wierzyć bowiem będą, że w decydującym momencie pomogła im Joanna d’Arc.

Niemcy są pod wrażeniem postawy żołnierzy francuskich. Gen. Alexander von Kluck – usprawiedliwiając swą porażkę – przyznaje: „Nadzwyczajna i specyficzna zdolność Francuzów do szybkiego odzyskiwania sił robiła wrażenie (...). Lecz żeby ludzie, którzy przez dziesięć dni cofali się, śpiąc na ziemi, półżywi ze zmęczenia, byli zdolni chwycić za karabin na głos trąbki i poderwać się do ataku, z tym nie liczyliśmy się nigdy. O czymś takim nie uczyliśmy się w naszej akademii wojskowej”.

Francja nie zapomni też o zaangażowaniu paryskich taksówkarzy, którzy przewozili francuskich żołnierzy na pole walki, co umożliwiło przygotowanie obrony i wyprzedzenie wojsk niemieckich.

Dane teleadresowe

JAN BRODOWSKI
RZECZNIK PRASOWY
WOJEWODY MAŁOPOLSKIEGO

ul. Basztowa 22
32-156 Kraków
tel. 12 39 21 116

e-mail:
rzecznik@malopolska.uw.gov.pl

Inaczej sytuacja wygląda na froncie wschodnim. Tu wygrywają Niemcy. Ofensywa rosyjska w Prusach Wschodnich najpierw zostaje zatrzymana w bitwie pod Tannenbergiem (**26-30 sierpnia 1914 r.**). 8. armia niemiecka, dowodzona przez gen. P. Hindenburga, rozbija 2. armię rosyjską gen. A. Samsonowa. W bitwie nad wielkimi jeziorami mazurskimi, stoczonej w dniach **5-15 września 1914 roku**, zostaje zaś pokonana 1. armia rosyjska gen. P. Rennenkampfa. Klęska Rosjan jest miażdżąca. Tracą 200 tys. żołnierzy i 600 dział.

Nie da się ukryć, że przyczyną tak dużych strat jest nieudolność carskich dowódców. Generał Samsonow powie ponoć do swoich oficerów: „Car mi ufał. Jak spojrzę mu w oczy po takiej klęsce?”.

O sukcesie wojsk niemieckich przesądza nasłuch. Gen. Erich Ludendorff przyznaje: „nasłuch był faktycznym zwycięzcą (...). Mieliśmy sojusznika. Był nim nieprzyjaciel. Zналиśmy wszystkie jego plany”.

Rosjanie sukcesy odnoszą w Galicji Wschodniej. Austriacy – zdając sobie sprawę, że nie mają wystarczających sił – **2 września** opuszczają Lwów. Oddają stolicę Galicji bez walki. **Od 26 sierpnia do 10 września** wojska rosyjskie pokonują Austriaków pod Złoczowem i Gródkiem Jagiellońskim. Wojska austriackie zostają zmuszone do wycofania się za San, oparcia o Karpaty i Dunajec, oraz do opuszczenia Kielecczyny. Tę linię frontu przełamie dopiero bitwa gorlicka w 1915 roku.

Po tym jak **20 września** Rosjanie zajmują Jarosław, a parę dni później rozpoczynają oblężenie Przemyśla i Rzeszowa – gen. Conrad zwraca się o pomoc do sztabu niemieckiego. Ryzyko utraty całej Galicji staje się dla Austriaków bardzo realne. Tą obawą podyktowana jest także decyzja o przeniesieniu kwatery głównej Naczelnego Wodza Armii Austro-Węgier z Przemyśla do Nowego Sącza. Od późnej jesieni Rosjanie twierdzą Przemyśl będą już atakować z mniejszą intensywnością. Postanowią bowiem wziąć ją głodem – odciąć możliwości dotarcia do niej zaopatrzenia. Twierdza podda się jednak dopiero **22 marca 1915 roku**. W dowód uznania za postawę obrońców car pozwoli zabieranym do niewoli oficerom nosić u boku szable. Brytyjski minister spraw zagranicznych powie o Przemyślu: „Wspaniała twierdza, trudno ją zdobyć, a jeszcze trudniej wyżywić”.

Gen. Hindenburg formuje 9. armię. Razem z 1. armią austriacką **pod koniec września** uderza w kierunku Dębłina. Nie napotyka tu oporu. Chce więc zdobyć Warszawę – sam Dęblin ma

zostać zajęty przez armię austriacką, w której składzie jest także 1 pułk Legionów Polskich. W dniach **17-24 września** wojska sprzymierzone toczą z wojskami rosyjskimi ciężkie walki pod Łodzią. Mimo początkowych sukcesów kontrooofensywa państw centralnych zakończy się ich porażką, gdy w listopadzie Rosjanie przejmą inicjatywę.

8 września 1914 r. koło Żółkwi odbywa się pierwsza w historii walka samolotów. Rosyjski pilot Piotr Niestierow taranuje austriacki samolot rozpoznawczy. W wyniku ataku samoloty rozbijają się, a załogi giną.

Od **31 sierpnia 1914 roku** nie ma już Petersburga. Miasto nazywa się teraz Piotrogród.

Mijają pierwsze tygodnie wojny. T. Roosevelt powiedział, że „wojna wybuchła, gdyż Europejczycy podświadomie byli znużeni pokojem. W tej sytuacji wojna stała się możliwa do zaakceptowania, a nawet pożądana”. Ale już jesień 1914 roku pokazała, że znużenie pokojem szybko zmieniło się w szczególny rodzaj znużenia formą prowadzonych walk.

Wojna manewrowa (zwana ruchową), do której przyzwyczajone były sztaby wojskowe, wygasła. Działania przybrały formę wojny okopowej (pozycyjnej). Przełamywanie linii okopów okazywało się bardzo trudne, wojska miesiącami tkwiły w tym samym miejscu.

Jedna z relacji tak pokazuje nastrój żołnierzy: „Bitwa pochłonęła tyle śmiertelnych, że od pewnego czasu baliśmy się wręcz walczyć. Siedzieliśmy cicho w okopach. Nasi wrogowie też nie rwali się do boju. Człowiek nie wyobraża sobie nawet, jak strasznie jest takie siedzenie w okopach i czekanie. Niby nic się nie dzieje, ale doskonale wiesz, że w każdym momencie może wybuchnąć koszmarna walka. Wiesz, że cisza w okopach może być ciszą przed burzą ognia i śmierci”...

Źródła: A. Chwalba, *Samobójstwo Europy. Wielka wojna 1914-1918*;

J. Pajewski, *Historia powszechna 1871-1918*;

www.muzeumwp.pl/kalendarium/12;

www.armianiemiecka.tpf.pl/kalendarium.htm;

[pl.wikipedia.org/wiki/I wojna %C5%9Bwiatowa](http://pl.wikipedia.org/wiki/I_wojna_%C5%9Bwiatowa);

pl.wikipedia.org/wiki/Bitwa_galicyjska